

Werkgroep pastoraal voorzieningen ouderenzorg

T 050/74.56.22
M th@caritaswest.be - bank BE21 4675 0298 5103
www.caritaswest.be

Bosdreef 5, 8820 Torhout

Nota in verband met de rol van de pastor in de Vroegtijdige Zorgplanning

Deze nota is geschreven vanuit een theoretische benadering van het thema tijdens de lentevergadering van pastores en de bespreking hiervan in de daaropvolgende regionale bijeenkomsten.

Daar werd de wens uitgesproken om vanuit dit overleg een tekst op te stellen die pastores handvatten aanreikt om in hun voorziening rond dit thema in gesprek te gaan.

1. VZP: fundament van persoons- en relatiegerichte en contextgebonden zorg

Het hoeft geen betoog dat VZP meer en meer aandacht krijgt in onze voorzieningen. Het gaat dan om een proces om zowel op fysiek, psychisch, sociaal als spiritueel vlak de waarden en wensen van bewoners en hun familie te leren kennen. Door verder in gesprek en vanuit de eigen missie de zorg hierop voortdurend af te stemmen, wordt het een fundament van goede, persoons- en relatiegerichte en contextgebonden (afgestemde) zorg.

De zorg voor het levenseinde, met daarin de aandacht voor de vroegtijdige zorgplanning, is in de woonzorgcentra een essentieel kwaliteitsthema met bijhorende procedures en registratie-formulieren, en dat is een goede zaak. Tegelijk ondervindt iedereen die dit gesprek met bewoners aangaat, dat het een delicaat gegeven blijft wensen en verlangens in de laatste levensfase te verwoorden, goed te beluisteren en het handelen hier op te richten. Interdisciplinair werken is dan ook noodzakelijk. De directie, de arts, verpleegkundigen en verzorgenden hebben hierin elk hun eigen verantwoordelijkheid. Ook als pastor kan je hier een eigen inbreng hebben.

2. Mogelijke invalshoeken voor pastores

In de laatste levensfase, in de keuzes rond zorg die mensen maken, klinken waarden en levensovertuigingen, vragen naar zin en onzin mee. Dit helpen expliciteren, bewoners en familie taal aanreiken om precies deze spirituele zaken te verwoorden, het behoort tot de competentie van pastores. 'Er zijn' en blijven staan naast mensen, ongeacht de geloofsovertuiging of levensvisie, is de zending van elke pastor. Daarnaast, als het levensverhaal van de bewoner hier aanleiding toe geeft,

kan er ook gezocht worden naar inbedding van het persoonlijk verhaal in het christelijk geloofsverhaal en kunnen er passende rituelen en sacramenten aangereikt worden.

Taal aanreiken en zorg dragen voor de spirituele dimensie van de zorg, het is ook een opdracht naar medewerkers van de voorziening. Het gaat er dan om hen te leren oog hebben voor wat soms zo moeilijk zegbaar maar wel wezenlijk is, hen leren luisteren naar spirituele en gelovige noden van bewoners en hen ondersteunen in de pastorale aandacht die zij mensen kunnen geven. Daarnaast botsen medewerkers, in hun zorg voor mensen die meer en meer hulpbehoevend worden, ook zelf op onmacht en zinfragen. Met hen spreken over wat hen raakt, waarden benoemen, aandacht hebben voor draagkracht, spirituele en gelovige voeding en ondersteuning bieden, het neemt een plaats in in het takenpakket van de pastor en het komt ook de zorg voor de bewoner ten goede.

3. Suggesties voor concrete uitwerking

Welke concrete opdracht je als pastor in het geheel van VZP hebt, hangt af van je takenpakket en functiebeschrijving in de voorziening. Het kan goed zijn om op geregelde tijdstippen hier rond opnieuw in gesprek te gaan met de directie en vanuit dit overleg je opdracht bij te sturen.

Om je rol als pastor ten volle te kunnen opnemen, is het allereerst belangrijk om de materiële en immateriële ruimte te hebben om relatie op te bouwen met bewoners en familie. Erkenning geven, veiligheid bieden en vertrouwen opbouwen is essentieel.

Daarnaast is één of andere vorm van gestructureerd overleg nodig. Vaak wordt de pastor geïnformeerd over het tijdstip van het gesprek rond VZP om zelf korte tijd nadien een gesprek te kunnen aanknopen met de bewoner rond deze thematiek. Soms zijn pastores, in afspraak met de bewoner, naast de arts en de verpleegkundige, aanwezig bij het gesprek rond VZP. Zij stellen zich dan vooral op als 'empatisch observator' en helpen de spirituele vragen, noden te verwoorden en verdiepen. Verder hebben pastores ook vaak de kans om regelmatig gesprekken te voeren met bewoners zodat groei of verandering in spirituele noden en wensen, een veranderde kijk op beslissingen in verband met VZP, gehoord worden. Of er al dan niet registratie gebeurt van dit gesprek, of en hoe noodzakelijke informatie gedeeld wordt, behoort tot de interne afspraken van de voorziening. Open communicatie en interdisciplinair samenwerken zijn nodig om het proces van VZP tot een goed einde te kunnen brengen.

Na een overlijden, is ook ondersteuning bieden bij een afscheidsritueel of een begrafenis, een mogelijke pastorale taak. Rouwondersteuning en uitwerken van een herdenkingsdienst voor overleden bewoners maakt deel uit van pastorale zorg.

Tenslotte is blijvend werken aan de eigen professionaliteit en zorg dragen voor de eigen spirituele draagkracht een wezenlijk onderdeel van het opnemen van de taak als pastor in de VZP.

4. PREZO Woonzorg

Pastores waarvan de voorziening werkt met PREZO Woonzorg, kunnen zich inpassen in het mee opnemen van prestatie 4.11. nl. 'De cliënt krijgt passende aandacht en zorg rondom het levenseinde'. Hierin wordt als activiteit van medewerkers aangegeven dat zij oog hebben voor o.a. 'de spirituele behoeften van de cliënt', en waar nodig, 'de pastor of een andere geestelijke begeleider betrekken'.

Ook domein 5.1. rond menselijke waardigheid en integriteit en 5.2. rond levensbeschouwing en zingeving bieden aanknopingspunten voor pastores om hun specifiek aanbod in kwaliteitsvolle zorg voor bewoners te integreren in de totaalzorg.

De pastor kan zijn rol in de organisatie opnemen door de 'deskundigheid van medewerkers' te bevorderen door vorming te bieden rond de spirituele dimensie van de zorg, zelf deze zorg mee op te nemen en te zorgen voor een 'herdenkingsplechtigheid voor overleden cliënten'.